

ÜÇ FARKLI «GÖRMEZ» GRUBUNUN MMPI VE
CORNELL INDEX ŞAHSİYET TESTLERİ
SONUÇLARI

THE RESULTS OF THE MMPI AND THE CORNELL
INDEX OF THREE DIFFERENT GROUPS OF
BLIND SUBJECTS

B. TOĞROL

Tecrübî Psikoloji Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi

Bu yazıda, Emirgân Altı Nokta Körler Rehabilitasyon Merkezi'nde eğitilen «görmezlik» süreleri farklı üç ayrı grup «görmez» deneye uygulanan MMPI ve CORNELL INDEX Şahsiyet Testlerinden elde edilen sonuçlar tartışılmıştır.

In this study, the findings of the MMPI and the Cornell Index tests of personality from a group of 38 blind subjects is discussed. As a result of the MMPI test, two distinct types of profiles were obtained. The first type had 2, 3 or more points above T-Score 70, mainly at Sc, Pa and M points of the Clinical Scales, their (F) validity score was also high. The second type had very low points, below or about 50 T-Score on the average at the Hs and Hy clinical scales, with a comparatively high (L) validity score.

The results of the Cornell Index Test yielded for 30 % of the subjects more than 10 index scores, and a cumulation of answers at the following factors : IX, III, II and X. These results show similarities between the findings of the two tests indicating the possibility of the development of a different type of blind «adjustment mechanism» in these subjects as distinct from the non-blinds.

GİRİŞ

Araştırmamızda çeşitli gruplara mensup «görmez» deneklerimize uyguladığımız deneyler arasında, kişilikleri açısından ne gibi özellikler geliştirdikleri hakkında bize bazı ipuçları verebilecek testler* de bulunuyordu. «Görmez» grupta eğer genel popülasyondan farklı bazı özellikler mevcutsa, bu özelliklerin genel davranışları ile okul başarıları ve zihin seviyeleriyle ilişkilerini incelemek enteresan olacaktı. Pilot çalışma mahiyetindeki bu araştırmanın ileriye yönelik asıl gayesi ise, «görmez» lerin işe uyum ve iş-ahlakı yönünden sahip oldukları ileri sürülen ve gözlemlere dayanan, bir takım müsbet özelliklerini bilimsel metotla inceleme yollarını aramaktı.

METOD

Araştırmada MMPI Şahsiyet Envanteri (1951) ile, Cornell İndeks (1949) Testi kullanılmıştır. Her ikisi de kelâmî (verbal) olan bu testler, genel görünüşleriyle benzer olmakla birlikte, aralarında bazı farklılıklar bulunmaktadır.

MMPI Şahsiyet Testinde 26 konu kategorisine giren 566 item mevcuttur. İtemlerin özelliği soru şeklinde olmayıp, belirli ifadeler biçiminde hazırlanmış olmalarıdır. İlk 366 item bu testin kısa form'unu teşkil etmekle birlikte, araştırmamızda 566 itemlik uzun form kullanılmıştır. Denekler testi itemler kendilerine tatbik edildikleri takdirde «doğru» veya «yanlış» olmalarına göre cevaplamak zorundadırlar. Emin olmadıklarını da boş bırakabilirler. Testin sonuçları dokuzu klinik, üçü geçerlik ölçeği olmak üzere 13 ölçülü bir profil ortaya çıkarmaktadır. Bu testin klinikte tatbikinde, tefsirler genel olarak, tek bir puan'ın yüksekliğine bağlı kalmadan, profildeki bütün ölçümlerin konfigürasyonu göz önüne alınarak yapılır. Bütün envanterlerde olduğu üzere, bu testte, uzun ve gelişmiş olmasına rağmen, sadece mülâkata yardımcı bir vasıttır.

* MMPI Testi deneklere Psikolog İbrahim Başağaoğlu tarafından uygulanmış ve profiller yine kendisi tarafından hazırlanmıştır.

Cornell Testini Birinci gruba İksen Aloğlu, Nilgün Safer ve Sanem Tanca uyguladı. İkinci gruba, bu test, Rehberlik Merkezi öğretmenlerinden Psikolog Emel Çiftçi tarafından uygulandı. Sonuç tabloları Dr. Alev Arık tarafından hazırlandı.

Cornell İndeks 101 itemlik bir testtir. MMPI'nin aksine itemler soru şeklinde hazırlanmıştır. Deneğin bu soruları «evet» veya «hayır» olarak cevaplandırma imkânı vardır. Sonuçlar «evet» cevaplarla bazı «hayır» cevapların toplamı olan «indeks puanları»ni verir. İtemleri 10 farklı klinik faktörü kapsamaktadır. Fakat bu test de diğer test gibi, klinikte kullanıldığında sadece mülâkata yardımcı bir vasıta olabilir. Başlı başına bir teşhis anlamı yoktur. Her iki testte araştırma gayesiyle kullanıldıklarında istatistik metodlarıyla analize müsaittir.

Araştırmada kullandığımız bu iki testin Türkçeleri orijinallerinden Enstitümüzce tercüme ve gerekli adaptasyonları yapılarak hazırlanmıştır.

Araştırmaya katılan denekler üç gruba ayrılmışlardır :

1. A Grubu : Doğuştan kör olanlar.
2. B Grubu : Körlük indeksleri % 70 ve % 95 olanlar.
3. C Grubu : Körlük indeksleri % 1 - % 65 olanlar.

Deneyler deneklere teker teker Rehabilitasyon Merkezi'ndeki rahat bir odada, itemler deneyciler tarafından okunarak uygulanmıştır. MMPI Testi'nin uygulanış süresi 1,5 ile 3 saat; Cornell İndeks'inki ise 45 dakika ile 1 saat arasındaydı.

SONUÇLAR

MMPI Testi Sonuçları

«Görmez» deneklerden elde edilen sonuçların şahsiyet profilleri hazırlandığında bunların bir takım farklı kümeler halinde toplandıkları görülmüştür. Bu neticeleri deneklerin körlük sürelerine göre inceleme yerine, kümelenen profil tiplerine göre ayırarak incelemenin daha uygun olacağı düşünülmüştür.

Profiller iki genel grupta toplanmaktaydı : (a) Bazı klinik ölçeklerin 70 puanın üzerinde bulunduğu profil tipleri; (b) bazı klinik ölçeklerin 50 - 70 arasında olmakla birlikte, bir kısmının 50'nin altına dahi indiği profil tipleri.

Bu iki genel gruptan (a) grubu kendi içinde bir takım alt gruplara ayrılıyordu; bunlar :

- a. 1. Üç veya daha fazla klinik ölçeği 70 puanın üzerinde olan profiller.
- a. 2. İki klinik ölçeği 70'in üzerinde olan profiller.
- a. 3. Bir klinik ölçeği 70'in üzerinde olan profiller.

Şahsiyet envanterlerinin sonuçları incelenirken cinsiyet en önemli faktörlerden biri olduğundan kadın ve erkek deneklerin sonuçları ayrı olarak işlenmişti.

1. Erkek Deneklerden Elde Edilen Sonuçlar.

a. 1. *Profil I* : olarak isimlendirdiğimiz ve klinik puanlarının üç veya daha fazlası 70 puan'ın üzerinde olan profillerin ortalama eğrisi Şekil 1. de gösterilmiştir. Bu profil tipine giren erkek deneklerin sayısı 11 idi. Böylece; erkek deneklerin % 29'u bir takım noktalarda sivri tepeleri fazlaca oluşmuş şahsiyet profilleri göstermekteydiler. Bu 11 denegın 6'sı, yâni, % 54'ü (A) grubundan, 2 si, % 18'i (B) ve 3 ü, % 27'si (C) grubundan deneklerdi. (A) grubundaki deneklerimiz, yâni, doğuştan görmez olan deneklerimiz, yarısı bu tip'e dahil olmaktadır. Profiller ayrı ayrı incelendiğinde hepsinin tepe noktalarının aynı klinik ölçeklere doğru yığıştıkları görülmüştür. Eğriden bu noktaların en barizlerinin 8, 6 ve 9 numaralı klinik ölçeklere tekabül eden noktalar oldukları görülmektedir. 11 denekten 10'unun profil noktalarından biri (8) de bulunuyordu. Diğer iki ölçekte de 11 denekten 9'unun yığıştıkları görülmüyordu. Bu üç üst noktayı 5 frekansla (2) numaralı klinik ölçek takip ediyordu. Böylece, Profil I; 8 6 9 kod numarasıyla tarif edilebilir. Bu Profil I'in geçerlik ölçeklerinde de bazı özellikler mevcuttu : Soru işareti ile ifade edilen (?), yâni denegın çeşitli nedenlerle cevaplandırmadığı soruların beklenenin üstünde bulunduğu profil sayısı 6 idi; deneklarımızın % 54'ünü kapsamaktaydı. (F) ölçeği 70'in üstünde olan denekler 9 du, % 81, ve (K) ölçeği 50'nin altında olan denekler de 8 di, % 73.

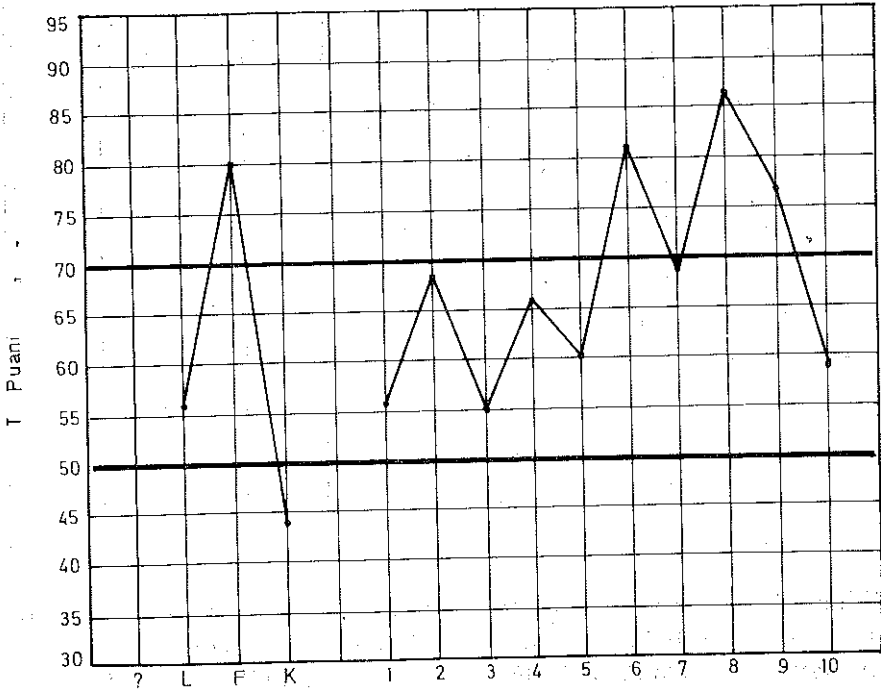
Profil I :

Klinik Ölçek : 8 6 9

Geçerlik Ölçeği : F 70 ↑, K 50 ↓
olarak özetlenebilir.

$$\chi^2 = 26.87 , P = .001 \text{ dir. (Tablo I)}$$

Bu gruptaki deneklerin yarısı (A), diğer yarısı (B) ve (C) gruplarına dahil deneklerdir.

Şekil 1 — Üç Veya Daha Fazla Klinik Ölçekte 70'in Üzerinde Puan Alan Erkek Deneklerin Ortalama MMPI Profili N=11.

a. 2. *Profil II* olarak isimlendirdiğimiz ve iki klinik ölçeği 70 puanın üzerinde bulunan, yâni iki tepe noktası olan profillerin ortalama eğrisi Şekil 3 te gösterilmiştir. Bu grupta 4 denek bulunuyordu. Tepe noktalar, bilhassa, 6 ve bunu takiben 8 numaralı klinik ölçekte kümelenmişti. Bu grubun da (F) geçerlik ölçeği yüksek, buna karşılık; K ölçeği 50'nin altındaydı. Deneklerin 2 si (A) grubundan, biri (B) ve biri (C) grubundandı. $\chi^2 = 8.46$ $p > .10$ Gö-

TABLO I

ÇEŞİTLİ MMPI PROFİL TIPLERİNİN
CHI - KARE (χ^2) SONUÇLARI

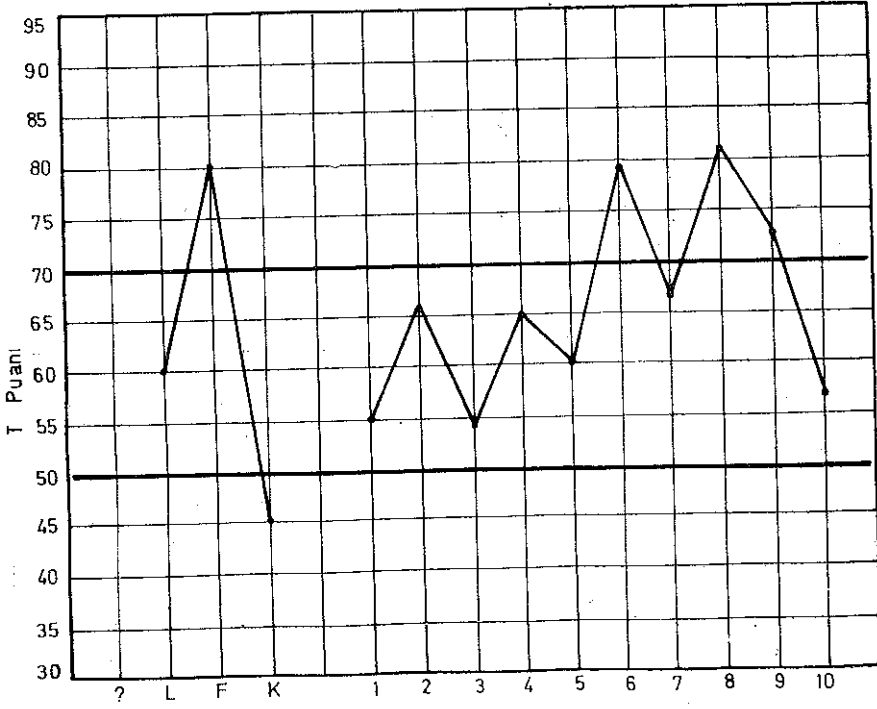
Profil Tip	ERKEK DENEKLER			KADIN DENEKLER		
	N	χ^2	P	N	χ^2	P
I	11	26.67	.001			
II	4	8.46	>.10			
I + II	15	19.36	.01	5	16.86	.05
III	5	11.36	>.10	4	5.77	>.10
IV	18	6.30	>.10	1	—	—

rüldüğü üzere, bu grubun birinci gruptan yegâne farkı sadece 2 tepe noktasına sahip bulunmasıydı. Bu bakımdan, bu eğriyi diğer eğriyle kaynaştırarak birlikte mütalâa etmekte mümkündür. Şekil 2 de, bu ilk iki profil birleştirilerek hazırlanmış eğri görülmektedir. Bu eğrinin genel özelliğinin birinciden büyük bir fark göstermediği açıktır.

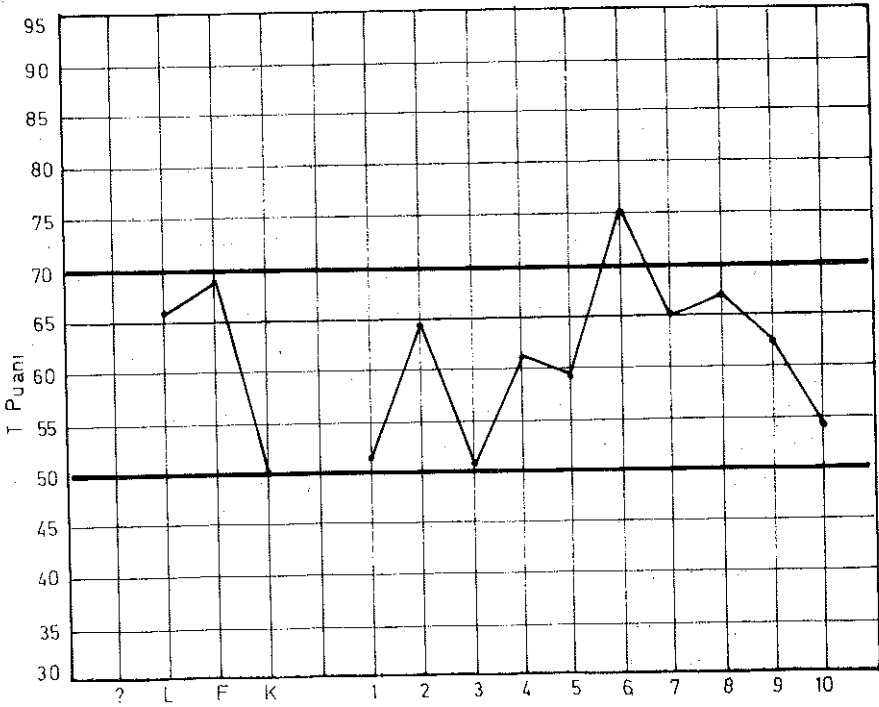
$\chi^2 = 19.36$, $P = .01$ dir.

a. 3. *Profil III* : Şekil 4. de gösterilen eğri, 70'in üzerinde bir tek yüksek puanı olan deneklerin birleştirilmiş eğrisidir. Yüksek noktanın 9 olduğu görülmektedir. Beş denegın profili bu özelliği taşıyordu. Geçerlik ölçekleri ilk iki eğrininkini andırmakla birlikte, birinci profildeki kadar bâriz değildir.

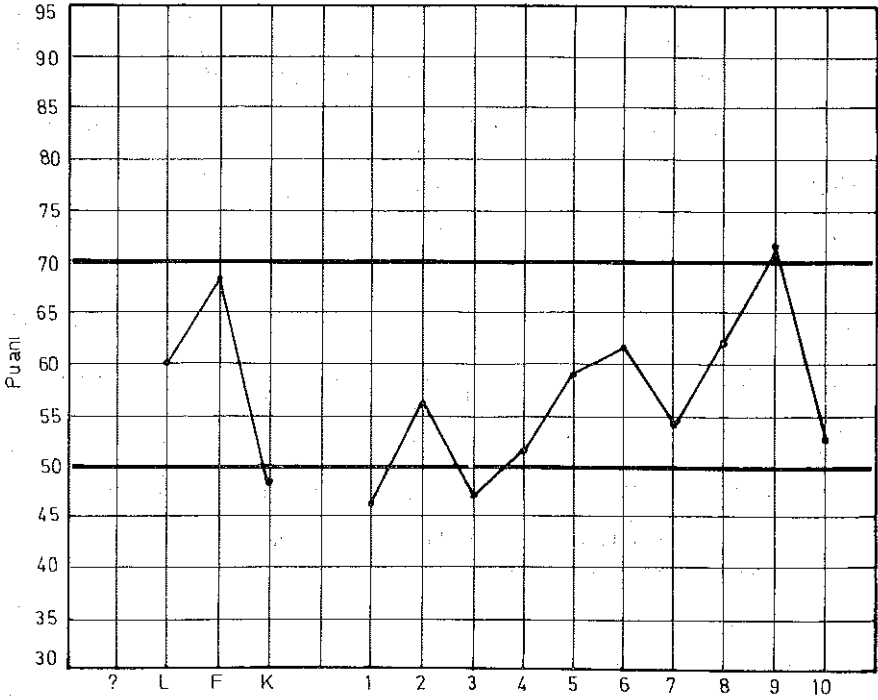
$\chi^2 = 11.36$ $P = >.10$

Şekil 2 — İki Veya Daha Fazla Klinik Ölçekte 70'in Üzerinde Puan Alan Erkek Deneklerin Ortalama MMPI Profili N = 15.

Şekil 3 — İki Klinik Ölçekte 70'in Üzerinde Puan Alan Erkek Deneklerin Ortalama MMPI Profili N = 4.

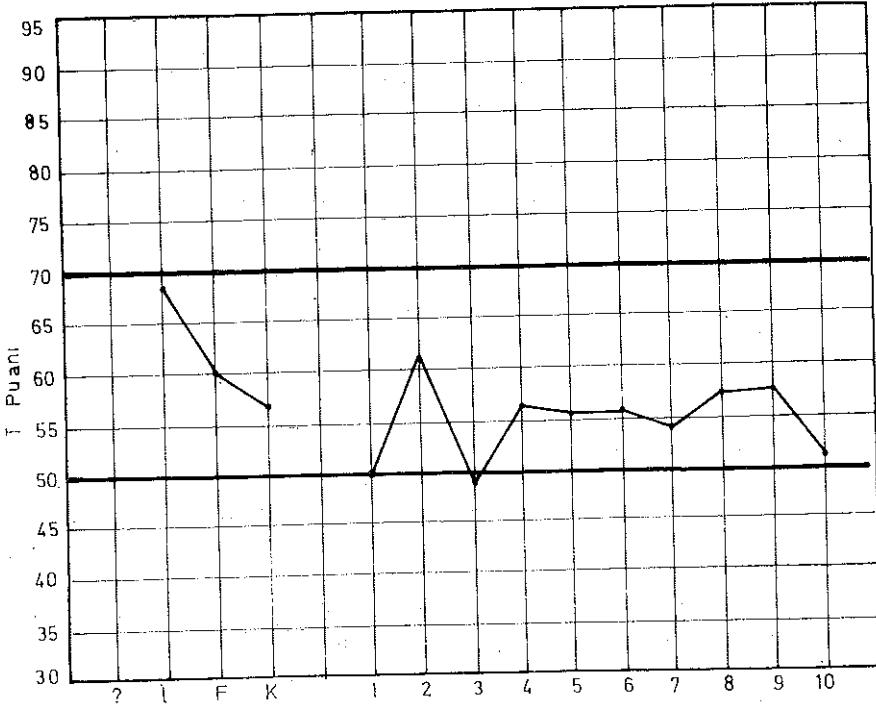
Şekil 4 — Bir Klinik Ölçekte 70'in Üzerinde Puan Alan Erkek Deneklerin Ortalama MMPI Profili N=5.

a. 4. *Profil IV* : Bu gruba MMPI profillerinde hiçbir klinik ölçeği 70 puanın üzerinde bulunmayan deneklerin profilleri ithal edilmiştir. Bu profillerin büyük bir çoğunluğunda bir veya daha fazla klinik puan 50 puan'ın altında bulunuyordu. Bu profile sahip olan grupta 18 denek vardı ve bunlar deneklerimizin % 47'sini teşkil ediyordu. Klinik puanlar yönünden yığılımın, bilhassa, 1 ve 3 numaralı klinik puanlarda ve 50'nin altında bir seviyede bulunduğu göze çarpmaktaydı. Ortalama profillerden elde edilen eğri Şekil 5. de gösterilmiştir. Eğriden bu profili kısaca şöyle tarif edebiliriz :

Profil IV :

Klinik Ölçekler : 1 ↓ 3 ↓

Geçerlik Ölçeği : L

Şekil 5 — Klinik Ölçekleri 70-50 Arası Olan Veya 50'nin Altında Puanları Bulunan Erkek Deneklerin Ortalama MMPI Profili N = 18.

Bu profilin en enteresan özelliği deneklerden 11'inin yâni, % 61'inin (L) ölçeğinin 10 veya daha yukarı bir seviyede olmasıydı. Gruptaki deneklerin dağılımı şu şekilde olmuştu :

A : 3 : % 17

B : 9 : % 50

C : 6 : % 33

$\chi^2 = 6.30$. $P > .10$ dur.

Denek gruplarımızın çeşitli profil tiplerindeki dağılımı, aynı alt grup içinde kat'î olmamakla birlikte, yine de bazı alt grupların iki uçta nitelenen özellikler oluşturdukları intibasını uyandırmaktadır. Klinik ölçeğinde bir veya daha fazla sivri tepesi bulunan ve F ile K değerleri normalden ayrılmış olan profillere sahip deneklerden % 55'i A grubuna, % 25'i B grubuna ve % 20'si C grubuna dahil de-

neklerdi. Böylece, MMPI profillerinde bir veya daha fazla tepe noktası bulunan denekler daha ziyade doğuştan «görmez» olan gruba dahil deneklerdi. Bu özelliğe sahip profiller'e diğer iki grupta, yâni sonradan kör olan gruplarda da rastlanmakla birlikte, sayıları nisbeten daha azdı.

Bütün klinik ölçekleri 70'in altında olmakla birlikte, bir çoğunda, bir veya daha fazla ölçeğin 50'nin de altına düştüğü ve (L) geçerlik ölçeğinin fazlaca yükseldiği Profil IV'e sahip deneklerin % 50'si (B) grubuna dahildi, % 33'ü (C) grubuna ve % 17'si (A) grubuna dahildi. Bu profil tipinin bilhassa, (B) ve (C) grupları gibi, sonradan görme duyumunu yitirmiş olan grupları tarif ettiği düşünülebilir.

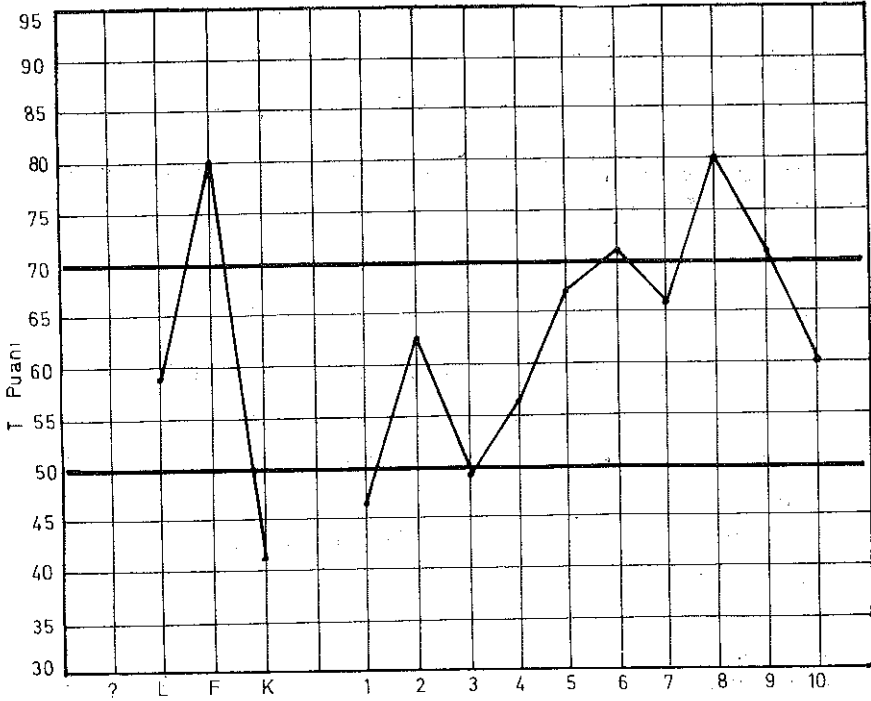
2. Kadın Deneklerden Elde Edilen Sonuçlar.

Kadın deneklere gelince, sadece 10 denekten oluşan bu grubun 9'unun profili bir veya daha fazla tepe noktasına sahipti. Sadece bir denegın eğrisi Profil IV tipi ile nitelenmekteydi. Bu dokuz denekten % 56 sının profilleri ise, Profil I'e benzemekteydi. Klinik ölçeklerde 8 ve 6 yüksek, geçerlik ölçeklerinde çoğunluğunda (F) 70'in üstünde ve K 50'nin altında bulunuyor, ve hemen hepsinde kararsızlık ölçeği (?) yükseliyordu. $\chi^2 = 16.86$, $P = .05$ di.

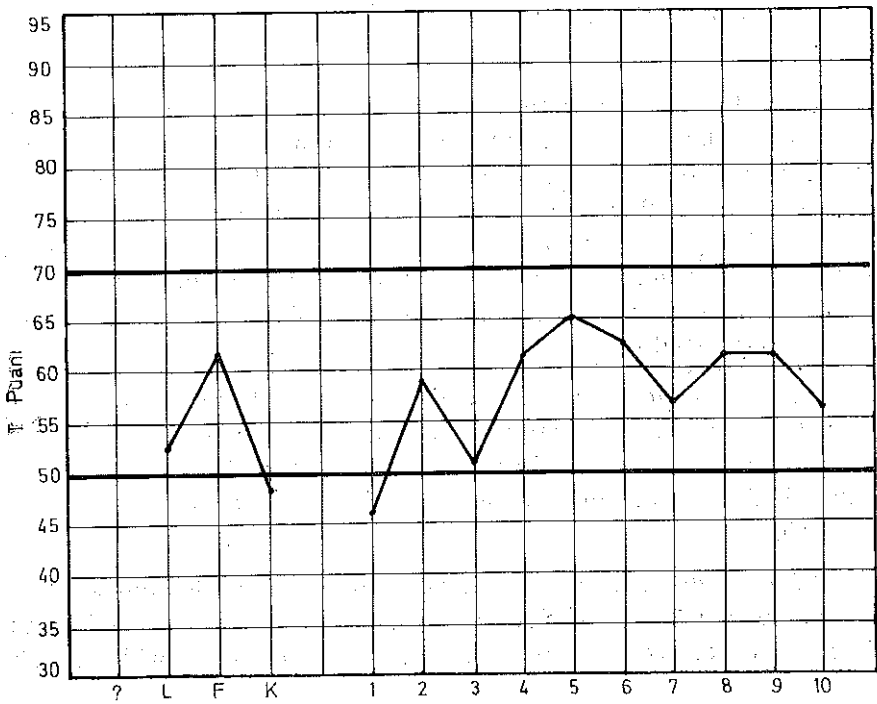
Geri kalan % 45 denek ise Profil III ile nitelenen bir eğri göstermekteydi. Böylece, profil tipleri yönünden kadınların, erkeklerden farklı tipler oluşturmadıkları görülmüştür. Ancak, denek grubu çok ufak olmakla birlikte, kadın deneklerin, erkeklere nisbeten daha büyük bir çoğunluğunun sivri tepeleri bulunan şahsiyet profilleri oluşturdukları kabul edilebilir. Erkek grubunda ise iki uç profile yığılmalar % 50 civarındaydı.

MMPI Profil tipleriyle okul başarıları arasında önemli bir münasebetin bulunmadığı görülmüştür.

Tablo II. den görüldüğü üzere, üstün başarı gösteren ve KIT puanları da aynı şekilde üstün olan öğrencilerden % 50'sinin şahsiyet profillerinde 1 veya daha fazla sivri noktalar bulunuyordu. Profil tipi IV olan denekler ise, diğer % 50'yi teşkil etmekteydi. Bu bakımdan, şahsiyet özelliklerinin okul başarısı veya zihni performansla fazla bir ilişkisi olmadığı düşünülebilir.

Şekil 6 — İki Veya Daha Fazla Klinik Ölçekte 70'in Üzerinde Puan Alan Kadın Deneklerin Ortalama MMPI Profili N = 5.

Şekil 7 — Bir Klinik Ölçekte 70'in Üzerinde Puan Alan Kadın Deneklerin Ortalama MMPI Profili N = 4.

Başarısız grubun da % 66 sı sivri tepeli profillere % 33'ü ise yine basık profillere sahiptiler.

TABLO II

OKUL BAŞARILARI İLE MMPI PROFİL
TİPLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Okul Başarısı	MMPI Profil Tipleri				TN
	I (3 +)	II (2 +)	III (1 +)	IV (70↓)	
Üstün derece alan denekler.	5	2	2	9	18
Başarısız öğrenciler.	4	2	—	3	9

CORNELL İNDEKS SONUÇLARI

Tablo III. de Cornell İndeks Şahsiyet Testi sonuçları görülmektedir. Tablo'dan erkek deneklerin % 70'inin 0-9 arasında indeks puanları bulunduğu ve bu sütun ortalamasının 5.2 puan olduğu görülmektedir. Deneklerin % 23'ü 10-19 puanlar arasındadır, ancak % 8'i 20'den yukarı puanlar almışlardır. Genel İndeks Ortalaması 20 puan'a yaklaşmakla birlikte, bunun iki üst uç puan'dan ötürü olduğu, deneklerin % 92'sinin puanlarının 20'nin çok altında bulunduğu görülmektedir.

Kadın deneklerin genel neticeleri de erkeklerinkine benzemektedir. Genel İndeks Ortalaması 19 dur. Ancak, 9 denekten oluşan bu küçük grupta, deneklerin % 55'inin puanları 20'nin üzerindedir. Grup küçük olduğundan bu husus üzerinde fazla yorum yapmak doğru değildir.

Tablo IV. de çeşitli gruplar tarafından cevap verilen indeks itemleri gösterilmiştir. Bu tablodan en fazla cevap verilen indeks faktörlerinin erkeklerde sırasıyla IX, III, II ve X olduğu görülmektedir.

TABLO III

ÇEŞİTLİ GRUPLARDAKİ «GÖRMEZ» DENEKLERDEN
ELDE EDİLEN «CORNELL İNDEKS» SONUÇLARI

		CORNELL İNDEKSLERİ				G _o
		0 - 9	10 - 19	20 - 29	30 ⁺	
ERKEKLER						
A	N (11)	7	3	0	1	
	o _I	4.5	13.3	0	39	
B	N (14)	9	4	1	0	
	o _I	5.3	13.0	20	0	
C	N (9)	8	1	0	0	
	o _I	5.8	18	0	0	
T	N-(34)	24 (%70)	8 (%23)	1 (%4)	1 (%4)	
	o	5.2	14.76	20	39	19.74
KADINLAR						
A	N (5)	0	1	4	0	
	o _I	0	19	24.3	0	
B	N (2)	0	1	0	1	
	o _I	0	11	0	32	
C	N (2)	2	0	0	0	
	o _I	6.5	0	0	0	
T	N (9)	2	2	4	1	
	o	3.25	15	23.75	32	18.50

TABLO IV

«GÖRMEZ» DENEKLERİN ÇEŞİTLİ GRUPLARININ
CORNELL İNDEKS FAKTÖRLERİNDEKİ DAĞILIMLARI

Erkek Denekler	CORNELL İNDEKS FAKTÖRLERİ									
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
A	-	1	3	1	1	1	-	1	4	1
B	2	2	1	-	1	-	2	1	1	3
C	1	1	1	-	-	-	-	-	1	-
T_E	3	4	5	1	1	1	2	2	6	4
Kadın Denekler										
A	5	3	1	-	5	-	-	-	3	2
B	2	1	1	1	-	-	-	-	-	1
C	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
T_K	7	4	3	1	5	-	-	-	3	3

Kadın deneklerde ise en fazla cevap verilen faktörler erkeklerinkinden farklıdır. Bunlar; I, V ve II inci faktörlerdir.

Tablo V. de erkek deneklerden 18'inin «stop» itemleri cevaplandırdıkları görülmektedir. Bunların, bilhassa, 88 inci itemde yığıştıkları görülmektedir. Kadın deneklerin «stop» cevaplarının toplamı 7 dir, bunlarda 88 inci itemde fazlaca yığışım göstermişlerdir.

TABLO V

«GÖRMEZ» DENEKLERİN CORNELL İNDEKS
TESTİNDEKİ «STOP» İTEM DAĞILIMLARI

TOPLAM STOP CEVAP	CEVAP VERİLEN «STOP» İTEMLER						
	32	33	78	79	88	93	95
E 17	—	1	—	2	10	2	2
K 7	1	—	1	—	5	—	—
25	1	1	1	2	15	2	—

MMPI şahsiyet envanterinde deneklerin % 50 sinin 1 veya daha fazla sivri tepeli profiller gösterdiği göz önüne alınırsa, Cornell İndeks sonuçlarının, bilhassa, erkek grubunda MMPI'ya nisbeten daha az ayırıcı bir görüntü'ye sahip olduğunu kabul etmek gerekir. Çünkü deneklerin % 70'inin indeks puanları 10 un altındadır.

10'un üzerinde puan alan 10 denekten 7'sinin MMPI profillerinde de bir veya daha fazla sivri noktalar bulunmaktadır.

MMPI Profillerinde olduğu üzere, okul başarısı ile Cornell İndeks Testi sonuçları arasında da bir bağıntı görülmektedir. 10'un üzerinde puan alan deneklerden % 40'ının başarılı öğrenciler arasından, % 10'unun başarısız öğrenciler arasında bulunduğu görülmüştür.

TARTIŞMA

Psikolojik araştırmalarda çeşitli gayelerle kullanılan testlerin, kültürden arınmış olduğu iddia edilenlerinin dahi, bir kültürden diğer kültüre geçtikçe, kültürlere bağımlı bir çok farklılıklar ortaya

çıkardıkları bilinmektedir. Aynı şekilde, aynı kültürün çeşitli özelliklere sahip alt gruplarında da bu özelliklerin tesiriyle çeşitli testlerden elde edilen sonuçlarda farklılıklar ortaya çıkmaktadır.

«Görmez» lere nisbeten hayat şartları çok farklı olan «gören» kişilere göre hazırlanmış şahsiyet envanterlerinin, «görmez» lere uygulanışındaki geçerlilik önemli bir sorundur. Çünkü birçok test iteminin «görmez» ler için ayrı tefsir ve manaları olabilir. Buna rağmen, bu testler, bir çok fizikî ölçeklerde olduğu üzere, gerçek bir başlangıç noktasına sahip mutlak ölçüler olarak teşhis ve etiketleme gayesiyle değil de, birer izafi mukayese ve inceleme vasıtaları olarak kullanıldıklarında bazı ipuçlarına işaret edebilirler. Bu gibi ipuçları ise, oldukça geniş denek gruplarında kanıtlandığında, deneysel araştırmalara yönelik hipotezlerin ortaya çıkmasında yararlı olurlar.

Bu hususları göz önünde tutarak, «görmez» deneklerden elde edilen kantitatif sonuçlar erken genellemeler yapmadan, fakat daha ileri araştırmalara yönelik bir tutumla tartışılabilir. Bu gaye ile sonuçlarımızda deneklerimizin istatistik bakımdan «beklenen» den farklılaşmalar gösterdikleri özellikleri üzerinde düşünmek mümkündür.

MMPI'da (8) kod numaralı (Sc) ölçeğinin, Hathaway ve Mc Kinley'e göre (1951), sübjektif hayatları realiteden ayrılmış garip düşüncelere sahip, davranış ve hâleti ruhiyelerindeki değişmelerin dışardan takibi imkânsız olan kişilerin bir kısmına işaret ettiği belirtilmektedir. Ancak, yazarlar çeşitli ölçeklerdeki böyle yüksek sonuçların mülâkat ve gözlemlerle de kanıtlanmasını ön görmektedirler. Aynı yazarlar, (6) Kod numaralı ölçeğin (Pa), bilhassa, şüphecilik ve fazla hassas kişiliğe işaret ettiğini söylemekte ve daha ziyade, perseküsyonları olan şahsiyet tiplerinin bu gruba girdiğini belirtmektedirler.

(9) Kod numaralı (Ma) ölçeği ise, düşünce ve davranışlarında üstün bir verimliliğe ve aşırı faaliyetlere yönelik kişiliğe işaret etmektedir. Çeşitli arzu ve heveslerle dolu, canlı ve hareketli kimse-lerin bu ölçekte yüksek puan aldıkları görülmüştür.

Araştırmalarımızda, bu uç noktada yüksek puan alan denekle-

rin geçerlik ölçeklerindeki sonuçları da enteresandı. Deneklerimizin, bilhassa, teste karşı tutumlarını ölgen (K) ölçeğindeki ortalama puanları çok ufaktı. Bu hususun, kendini fazlaca tenkit eden ve durumunu olduğundan fazla abartan kişiliklere işaret ettiği ileri sürülmektedir.

Aynı profil tiplerinin (F) ölçeklerinin yüksek oluşunun da, deneklerin teste karşı tutumlarında durumlarını olduğundan kötü aksettirme temayülüne, dolayısıyla, sonuçların geçerliğini bir bakıma, menfi yolda etkileme gayretlerine işaret ettiği düşünebilir.

Diğer uçtaki profil tipinde (Profil IV), (I) ve (3) kod numaralı ölçeklerin 50 puanın altında bulunduğunu söylemiştik. Her iki ölçekteki aşırı yüksekliklerin bedenî fonksiyonlarla normal üstü bir ilgiyi aksettirdiği Hathaway ve Mc Kinley (1951) tarafından belirtilmektedir. Önemli bir duyu organından mahrum olan bizim deneklerin bir kısmında ise, bu noktalardaki eksi yönlü puanlar, bu deneklerin kendilerini, bilhassa, bedenî durumları bakımından karşılarındaki kimselere olduklarından daha iyi olarak aksettirme heveslerine işaret eder gibi görünmektedir. Gerçekten de bu grubun (L) geçerlik ölçeğindeki yükseklikler, bunların cevaplarını cemiyet tarafından en iyi şekilde karşılanacak bir biçimde biraz tahrif ettikleri düşüncesini kanıtlamaktadır.

Profillerin yüksek veya aşağı noktalarının düşündürdükleri ile öğretmen ve deneycilerin mülakat sonuçları ve gözlemleri arasında bazı noktalarda benzerliklerin bulunduğu gözümüze çarpmıştır. Gerçekten de deneklerimizin hepsi hayatta yeni bir şeyler yapabilme azim ve arzusu ile dolu mütegebbis kimselerdi. Bunların bir kısmının psikolojik durumlarını isteyerek veya istemiyerek olduğundan farklı göstermeğe gayret etmeleri mümkün görünmektedir.

Cornell İndeks Testi; MMPI'ya nisbeten imkânları fazlaca kısıtlı bir test olmakla birlikte, deneklerimizin bir kısmına ait sonuçların yığıştıkları faktör gruplarının, MMPI'daki klinik ölçeklerle aynı mahiyette olduklarını görmek ilgi çekicidir. Bu husus, ilerde farklı açıdan yapılacak incelemelerin önemli ipuçları verebileceğini göstermektedir. Bilhassa, kantitatif analizlerin yanı sıra yığışım görülen itemlerin kalitatif özelliklerine de eğilmek, deneklerin kişilikleri, işe intibakları ve verimlilikleri gibi hususlarda yararlı ve uygulamaya dönük bilgiler elde edilmesini de sağlayacaktır.